

ALEXANDRU COSTIN

Mihai-Bogdan IONESCU-LUPEANU*

Abstract. Alexandru Costin. *The study intends to present the life and work of Alexandru Costin (1884 – 1970), member of the Romanian Academy, judge of the High Court of Cassation of Romania, legal publicist, professor of international law, civil law and civil procedure, general secretary and vicepresident of the Romanian Social Institute, vicepresident of the International Congress of Comparative Law (Hague, 1931), member of the Team for ancient romanian law.*

Key words: *Alexandru Costin; legal author; judge High Court of Cassation of Romania; Romanian Academy*

Cuvinte cheie: *Alexandru Costin; autor juridic; Înalta Curte de Casație; Academia Română drept românesc.*

Alexandru A. Costin s-a născut în localitatea Crevedia Mare din fostul județ Vlașca, la data de 2 martie 1884¹. A absolvit² liceul Sf. Sava din București, dându-și bacalaureatul în anul 1901, după care a urmat cursurile Facultății de Drept a Universității din București, licențiat în sesiunea ianuarie – aprilie 1905, reușind performanța de a promova *examenul al V-lea (teza)* [n.n. - intitulată „*Culpa în dreptul roman cu aplicare la contracte și quasi-contracte. Unitatea Culpei*”³.] *cu unanimitatea bilelor albe*⁴. Pornește spre Franța, nu înainte de a-și rezolva situația stagiului militar⁵, și își ia doctoratul în drept la Paris, în anul 1907⁶.

Întors în țară se dedică carierei de magistrat⁷. La 13 august 1907 este numit ajutor de judecător la ocolul Dorohoi, pentru ca la 1 mai 1908 să devină magistrat-stagiar la aceeași instanță.

Până la data de 1 septembrie 1913 când devine supleant în cadrul Tribunalului Ilfov, va activa ca magistrat-asistent în cadrul Judecătoriei Urbane Pitești, la ocolul VI, la ocolul III București, iar mai apoi la parchetul Tribunalului Ilfov. La 24 decembrie 1913 este numit procuror de secție la Tribunalul Ilfov, iar la 19 octombrie 1915 judecător de ședință la Tribunalul Ilfov.

La 1 aprilie 1924 este procuror la Curtea de Apel București, iar la 2 noiembrie 1925 este consilier la aceeași instanță. Din data de 21 octombrie 1931 este președintele Secției a V-a a Curții de apel.

Din anul 1937, cariera de magistrat a lui Alexandru Costin își atinge apogeul prin avansarea la Înalta Curte de Casație. Momentul este surprins de presa de specialitate⁸ care-l caracterizează ca fiind: „*judcătorul cult, adâncitor al problemelor juridice și sociale, spirit de înaltă elevațiune, exemplar de rară probitate sufletească – de cealaltă nici nu vorbim – este de multă vreme, pentru toți închinătorii Themisei, predestinat jilțului suprem, locului unde juvaerul jurisprudențial trebuie să capete cea din urmă șlefuire.*”

Începutul anului 1938 îl găsește în poziția de consilier în cadrul Secției a II-a a Înaltei Curți de Casație⁹, în 1940 este în componerea secției I a Înaltei Curți de Casație al cărei prim președinte este Andrei Rădulescu¹⁰.

În paralel cu activitatea de magistrat, Alexandru Costin desfășoară o intensă activitate didactică, publicistică și științifică.

Începând cu anul 1920 este profesor de drept internațional, iar din 1922 de procedură civilă la Școala Superioară de Științe de Stat și profesor de drept civil și procedură civilă la Școala Superioară de Război¹¹, secția Intendență¹².

Este, vreme de aproape două decenii, secretar general al Institutului Social Român; anul 1948 îl găsește în poziția de vice-președinte al acestei instituții¹³.

În calitate de secretar general al Institutului Social Român îl însoțește pe Dimitrie Gusti, la data de 21 mai 1932, în sala de festivități a Prefecturii Județului Timiș – Torontal, la Adunarea Generală de Constituire a Institutului Social Banat – Crișana, eveniment relatat în „*Revista Institutului Social Banat – Crișana*”¹⁴, iar mai târziu, în octombrie 1937, va rosti¹⁵, în absența lui D. Gusti aflat la Pavilionul României din cadrul Expoziției Internaționale de la Paris, discursul la banchetul organizat de Institutul Social Român în cinstea partenerilor străini din cadrul Grupului Juridic Polono – Român.

Manifestăm unele rezerve față de aserțiunile unor autori¹⁶ cu privire la activitatea de sociolog și participarea sa la campaniile monografice Goicea Mare (1925), Rușeț (1926), Nerej (1927) și Fundul Moldovei (1928). Alexandru Costin nu se regăsește, în mod oficial, printre participanți. Din bibliografia consultată de către noi rezultă că la respectivele acțiuni a participat un student pe nume I. Costin¹⁷.

„*A fost consilier temporar la Consiliul Legislativ, unde a colaborat la Codul de procedură civilă și codul civil*”¹⁸.

Potrivit unor autori a fost director general al Institutului de Drept Privat și Comparat, „*în această calitate și ca o recunoaștere a meritelor sale pe plan internațional, a fost ales vicepreședinte al Congresului Internațional de Drept Comparat de la Haga din 1931*”¹⁹.

La Congresul Internațional de Drept Comparat de la Haga din 4 – 10 august 1932²⁰ prezintă comunicările *Les jugements declaratifs* și *La documentation juridique internationale*. Este ales de către Biroul Academiei de drept comparat, încă din ședința Biroului din 23 martie 1932, ca raportor general în ceea ce privește documentația juridică internațională.

În 1938, participă la Congresul Comitetului Internațional Juridic pentru Aviație ținut la București²¹.

În anul 1935, îl găsim consilier în Consiliul de Administrație al Societății „*Liga Amicilor Franței*”²². Se numără, la 7 aprilie 1936, printre membrii-fondatori ai Grupului Juridic Polono – Român²³, va fi membru al consiliului grupului Polono-Român cu sediul în București²⁴. Este ales, la 26 octombrie 1937 vice-președinte al Secțiunii Române²⁵. În anul 1938²⁶ putem confirma calitatea sa de vice-președinte al Grupului Juridic Italo – Român, grup înființat în anul 1936.

Istoria consemnează²⁷ calitățile sale de membru titular al Academiei de Științe Morale și Politice, membru al Comisiei de procedură civilă care s-a ocupat și de unificare a legislației din teritoriile unite cu țara-mamă, precum și pe cele de²⁸ colaborator la *Academie internationale de droit compare (Academia Internațională de drept comparat)* din Haga și la *Institut international pour l'unification du droit prive* (Institutului internațional pentru unificarea dreptului privat), membru în *Societe de legislation comparee* (Societatea de legislație comparată) și în *Societe d'etudes legislatives* (Societatea de studii legislative) din Paris, numit, la 9 octombrie 1933, de către Ministerul Justiției din Franța, *correspondant etrangere de l'Office de legislation etrangere et de droit internationale* (corespondent străin al Oficiului de legislație străină și drept internațional), titlatură reconfirmată în anul 1936, după transformarea acestei instituții în *Comite de legislation etrangere et de droit international* (Comitetul de legislație străină și drept internațional).

Actul de înființare al *Institutului Român de Drept Privat*, autentificat la 21 noiembrie 1938 la Tribunalul Ilfov²⁹, îl reține ca președinte al Institutului Român de Drept Privat.

În anul 1938, se numără printre colaboratorii primului volum (*Statul*) din cele patru apărute ale Enciclopediei României, proiectată în șase volume, coordonată de Dimitrie Gusti. Mai precis, Alexandru Costin va colabora la elaborarea capitolelor IV³⁰, VI³¹ și XI³².

Ca publicist în domeniul juridic, Alexandru Costin, evoluează, printre altele, în paginile revistelor „*Tribuna Juridică*”, „*Dreptul*”, „*Curierul Judiciar*”, „*Arhiva pentru drept și politică*”, „*Arhiva pentru științe și reformă socială*”, „*Forme*”, „*Revista de drept comercial și studii economice*”, „*Pandectele Române*” (în anul 1923, se numără printre redactorii acestei publicații).

Calitatea scrierilor sale era apreciată de contemporani, unul dintre aceștia consemnând³³: „*Era îndată după războiu. Apărea „Tribuna Juridică” a avocatului Ardeleanu. Plăpânda publicațiune înfățișa un singur lucru de seamă: erau studiile viguroase semnate Al. Costin, oază de reconfort și de nădejde pe pustiul publicisticii juridice de atunci.*”

Sușține numeroase conferințe, printre altele, în cadrul Institutului Social Român, la Baroul de Ilfov, la Universitatea Liberă. Participă activ la viața socială și juridică, națională și internațională, am putea spune că se risipește în orălități și în paginile unor periodice, că refuză cu obstinație să debuteze editorial într-un volum de autor. Preferă să rămână prins între copertile unor volume colective sau în fascicule. Face comunicări științifice ori de câte ori are ocazia. Enumerăm în cadrul studiului nostru și în anexele sale ceea ce reprezintă, în mod vădit, doar o parte a activității sale. Pe măsură ce am avansat pe teritoriul personalității fascinante a lui Alexandru Costin ne-am văzut nevoiți să abandonăm orice speranță de a putea lista, în mod exhaustiv, produsele activității sale intelectuale și de ale clasifica:

Partea contributivă a jurisprudenței în elaborarea dreptului privat actual, conferință la Baroul de Ilfov, susținută în sala secției a II-a Comercială a Tribunalului Ilfov (Palatul de Justiție din București), la 12 martie 1921, reprodusă în *Curierul Judiciar*³⁴ și rezumată în *Dreptul*³⁵;

*Reforma legislației imobiliare și ipotecare*³⁶ (*Reforma legislației imobiliare*, conferință la Baroul Ilfov, octombrie 1921, potrivit altei surse³⁷);

Tendențe sociale noi în drept (conferință la Universitatea Liberă, martie 1922)³⁸;

Concepțiile actuale asupra proprietății și Constituția, Institutul Social Român, conferință susținută în Amfiteatrul Fundației Carol, duminică, 2 aprilie 1922, rezumată de Vintilă Al. Ardeleanu în revista *Tribuna Juridică*³⁹ și publicată ulterior într-un volum colectiv⁴⁰;

Noțiunea clasică a contractului și noile tendințe de interpretare judiciară (conferință, Baroul Ilfov, 11 noiembrie 1922 rezumată în *Dreptul*⁴¹, mai înainte lucrarea fusese prezentată în cadrul ședințelor secției juridice a Institutului Social Român din 10 și 24 iunie 1922⁴²);

Wilson (conferință, Universitatea Liberă, decembrie 1922)⁴³;

Ideea de națiune (conferință, Universitatea Liberă și Societatea Astra – Săliște, 1923)⁴⁴;

Despre pragmatism (conferință, Universitatea Liberă, 1923)⁴⁵;

Tendențe sociale în dreptul civil (Institutul Social Român, conferință susținută în Amfiteatrul Fundației Carol, în ciclul de prelegeri publice *Viața socială a României după Războiu*, 1925)⁴⁶;

Problema metodei în unificarea internațională a dreptului (Institutul Social Român, Secția juridică – Unificarea internațională a Dreptului, conferință susținută în Amfiteatrul Fundației Carol, 7 februarie 1929)⁴⁷;

Institutele juridice internaționale și problema unificării dreptului (Institutul Social Român, secția juridică – Unificarea internațională a Dreptului, conferință susținută în Amfiteatrul Fundației Carol, după unele surse pe data de 6 iunie 1929⁴⁸, iar după altele pe 30 mai (joi seara, orele 9)⁴⁹;

Comparație între proiectul de cod civil român și ultimul proiect de cod civil italian (conferință susținută în limba italiană, la Roma, la 14 decembrie 1938)⁵⁰;

Privire asupra Proiectului Codului de procedură civilă Român (n.n. - practic o comparație între proiectele codurilor de procedură civilă român și italian) (conferință susținută la Roma, mai 1939, în limba italiană, intitulată *Sguardo sul Progetto Romano di procedura civile*, a fost publicată, în totalitate, în presa de specialitate⁵¹);

Transformarea dogmelor de drept public (Institutul Social Român, prelegere publică în ciclul *Reorganizarea statului și viața socială*, susținută la 3 februarie 1935)⁵²;

Aperçu sur les travaux l'unification en droit prive roumain (Propositions concernant la documentation juridique internationale) (conferință susținută la Universitatea din Cracovia, octombrie 1936, publicată în revista *Tribuna Avocaților*⁵³).

Studii, articole publicate în volume colective / fascicole:

*Les proces entre particuliers (Elements de procedure civile et commerciale)*⁵⁴;

*L'interpretation du Droit civil, d'après la jurisprudence roumaine*⁵⁵;

*La documentation juridique internationale. Rapport general*⁵⁶ [Lucrare rezumată și menționată în *Tulane Law Review (Tulane University, U.S.A.)* și *Rivista Internazionale di diritto (Roma, 1938)*⁵⁷];

La legislation de la femme mariee. Rapport. (lucrare prezentată la Conferința a III – Balcanică, București, 1932 și publicată în documentele conferinței⁵⁸).

Alte scrieri (studii și articole)⁵⁹:

L'execution des jugements etrangeres (trimis Conferinței a IV-a Balcanice, Salonic, 1933);

Esquisse sur les principes et les dispositions essentielles du project roumain du code de procedure civile, 1936;

L'Institut Social Roumain, publicat în volumul *Recueil d'etudes en l'honneur d' Edouard Lambert, 1938, vol.I, pg.278;*

Revue de la jurisprudence agricole de la Cour de cassation, publicat în *Bulletin internationale de droit agricole, nr.2/ 1940, pg.153.*

A devenit membru corespondent al Secțiunii Istorice a Academiei Române, la 24 mai 1945. În calitate de membru corespondent al Academiei a prezentat două comunicări: *Răspunderea civilă după jurisprudența română actuală* (ședința publică din 23 noiembrie 1945)⁶⁰ (publicată⁶¹) și *Organizarea păcii pe baza Chartei Națiunilor Unite* (ședința publică din 2 mai 1947)⁶².

Nu a înșelat așteptările exprimate de D. Gusti în discursul de primire ca membru corespondent⁶³, dovadă fiind implicarea sa, de-a lungul anului 1946, în problemele de natură juridică ale Academiei Române. În speță, a prezentat în nume propriu⁶⁴ sau în numele comisiei juridice⁶⁵ din care făcea parte referate cu privire la propunerile de tranzacții înaintate de părți adverse, iar la 23 mai 1946, a fost delegat să studieze sarcinile succesiunilor ce ar fi putut fi acceptate de Academie și să depună rapoarte cu privire la acestea⁶⁶.

La 27 mai 1948 este ales ca membru activ al Academiei Române, în locul lui A. C. Cuza, cu 25 de voturi pentru și 7 împotriva⁶⁷.

Nu s-a bucurat prea mult de calitatea de membru activ al Academiei Române dată fiind publicarea în Monitorul Oficial nr.132 bis din 9 iunie 1948 a Decretului nr.76 pentru transformarea Academiei Române în Academia Republicii Populare Române⁶⁸, „*academie*” în care nu s-a mai regăsit. A fost repus în drepturi ca membru titular la 11 mai 1994⁶⁹.

În ultima ședință a corpului profesoral al Școlii Superioare de Științe de Stat, la 18 august 1948, membrii acestuia iau act de legea pentru reforma învățământului și-l mandatează pe Alexandru Costin, în calitatea sa de director al instituției, să regleze situația școlii în concordanță cu noile modificări legislative. Școala avea să fie desființată.⁷⁰

Pentru o vreme, urmele lui Alexandru Costin se pierd. Sursele consultate de către noi⁷¹, cu o excepție⁷², consemnează, în mod eronat, moartea sa în anul 1948.

Este *recuperat* de Andrei Rădulescu, în Colectivul pentru Vechiul Drept Românesc. Numele său se regăsește pe toate cele șapte volume ale colecției *Adunarea izvoarelor vechiului drept românesc scris*, apărute în perioada 1955 – 1962:

Legiuirea lui Caragea (ediție critică), Editura Academiei Republicii Populare Române, 1955, col. Adunarea izvoarelor vechiului drept românesc scris I;

Pravilniceasca condică 1780 (ediție critică), Editura Academiei Republicii Populare Române, 1957, col. Adunarea izvoarelor vechiului drept românesc scris II;

Codul Calimach (ediție critică), Editura Academiei Republicii Populare Române, 1958, col. Adunarea izvoarelor vechiului drept românesc scris III;

Sobornicescul hrisov, 1785, 1835, 1839 (ediție critică), Editura Academiei Republicii Populare Române, 1958, col. Adunarea izvoarelor vechiului drept românesc scris IV;

Manualul juridic a lui Andronache Donici (ediție critică), Editura Academiei Republicii Populare Române, 1959, col. Adunarea izvoarelor vechiului drept românesc scris V;

Carte românească de învățătură 1646 (ediție critică), Editura Academiei Republicii Populare Române, 1961, col. Adunarea izvoarelor vechiului drept românesc scris VI;

Îndreptarea legii 1652 (ediție critică), Editura Academiei Republicii Populare Române, 1962, col. Adunarea izvoarelor vechiului drept românesc scris VII.

După moartea lui Andrei Rădulescu, în anul 1959, colectivul va sfârși prin a fi transferat din cadrul Institutului de Studii Juridice în cel al Institutului de Istorie „Nicolae Iorga”, conducător al colectivului fiind numit Alexandru Costin⁷³.

Alexandru Costin trece în eternitate în prima jumătate a lunii iunie a anului 1970. Nu se bucură de un necrolog în publicațiile de specialitate juridică, însă anunțul decesului publicat de familie într-un cotidian central nu lasă nici cea mai mică umbră de îndoială asupra identității defunctului, motiv pentru care înțelegem să îl redăm în totalitate:

*Matilda Costin soție, Matei Costin, Sandu Costin, Gabriela și Orațiu Jalea, Anina Scobaiu, copii și familiile înrudite, au durerea de a anunța încetarea din viață a lui ALEXANDRU COSTIN, fost consilier la Înalta Curte de casație, fost membru activ al Academiei Române.
Slujba religioasă va avea loc la biserica Lucaci, duminică 14 iunie 1970, ora 16.
Înhumarea la cimitirul Belu. (15330)⁷⁴*

* avocat, Baroul București, e-mail: contact@avocatlupeanu.ro

- ¹ *Agenda și Anuarul Magistraturii și Baroului 1936*, edițiune oficială publicată cu autorizația Ministerului Justiției, "Cartea Românească" S.A., București, pg.173;
- ² Sorin Popescu, Tudor Prelipceanu – *Alexandru Costin – specialist de renume în domeniul procedurii civile*, revista „Palatul de Justiție”, serie nouă, anul XXVI, nr.3/2015, pg.6;
Sorin Popescu, Tudor Prelipceanu – *A treia carte cu personalități ale Consiliului Legislativ de-a lungul timpului*, ed. Lumina Lex, București, 2011, *Alexandru Costin*, pg.96 – 98;
Notă: Trimiterile din notele de subsol ale prezentului material „Sorin Popescu, Tudor Prelipceanu – *Op.cit.*” fac referire la articolul publicat în paginile revistei „Palatul de Justiție”.
- ³ București, Institutul de Arte Grafice „Eminescu”, 1905, 72 pg. (Facultatea de drept din București);
- ⁴ *Anuarul Universității din București pe anul școlar 1904 – 1905*, al XIII-lea anuar publicat de secretariatul Universității, București, Inst.de Arte Grafice „Carol Gobl”, *Doctorii și Licențiații din anul școlar 1904 – 1905, Licențiații în drept sesiunea ianuarie – aprilie 1905*, pg.59, poz.139: Costin A. Alexandru ;
Notă: Arătăm că subiectul lucrării noastre, Costin A. Alexandru, ar putea fi confundat cu tizul său, Costin Alexandru, licențiat al Facultății de Drept a Universității din București, sesiunea aprilie 1904 (*Anuarul Universității din București pe anul școlar 1903 – 1904*, al XII-lea anuar publicat de secretariatul Universității, București, Inst.de Arte Grafice „Carol Gobl”, *Doctorii și Licențiații din anul școlar 1904 – 1905, Licențiații în drept sesiunea aprilie 1904*, pg.58, poz.105), căruia îi aparține, cel mai probabil, lucrarea: *Mandatul în dreptul roman și român, Teză pentru licență de Alexandru Costin, Februarie 1904*, București, Institutul de Arte Grafice Eminescu, 1904, 47 pg.(Facultatea de drept din București);
- ⁵ *Anuarul Magistraturii 1 octombrie 1911*, „Minerva” București, 1912 îl reține cu gradul de sublocotenent în rezervă în Regimentul 10 Artilerie, în *Anuarul armatei române pe anul 1908 - cuprinzând mutațiile ofițerilor până la 1 iulie 1908 (inclusiv)*, București, Tipografia Curții Regale F. Gobl, Fil, 1908, pg.264, poz.358 îl găsim ca sublocotenent în Reg. 1 Artilerie „R. Carol”, vechime în grad: 1 ian.1907, iar *Anuarul Ofițerilor de rezervă ai armatei române pe anul 1925*, București, Tipografia Militară „Ministerul de Războiu”, 1925, pg.430, poz.185, îl consemnează în rândul căpitanilor de artilerie, vechimea în grad : 1 septembrie 1917, urmând a face parte, în caz de chemare la arme, din corpul Justiției Militare.
- ⁶ Sorin Popescu, Tudor Prelipceanu – *Op.cit.*;
- ⁷ *Agenda și Anuarul Magistraturii și Baroului 1936*, edițiune oficială publicată cu autorizația Ministerului Justiției, "Cartea Românească" S.A., București, pg.173;
- ⁸ F. - *Trei avansări la Înalta Curte*, revista „Tribuna Avocaților”, nr.6 – 7 / 1937, pg.2;
- ⁹ *Compunerea instanțelor de judecată în vigoare la 1 ianuarie 1938*, revista „Curierul judiciar”, an XLVII, nr.1, sâmbătă, 1 ianuarie 1938;
- ¹⁰ *Compunerea Înaltei Curți de Casație, a Curților de Apel, a Tribunalelor precum și a Judecătorilor din Ilfov valabilă până la 15 septembrie 1940*, „Gazeta Tribunalelor”, an XIX, nr.2, 20 februarie 1939, pg.8, col.1;
- ¹¹ *Analele Academiei Române, Dezbaterele, Tomul LXVII, 1947 – 1948*, ed. Academiei Române, București, 2000, Raportul de activitate al d-lui Alex. Costin prezentat de Andrei Rădulescu, pg.334;
- ¹² Sorin Popescu, Tudor Prelipceanu – *Op.cit.*;
- ¹³ *Analele Academiei Române, Dezbaterele, Tomul LXVII, 1947 – 1948*, ed. Academiei Române, București, 2000, Raportul de activitate al d-lui Alex. Costin prezentat de Andrei Rădulescu, pg.334;
- ¹⁴ *Înființarea Institutului social Banat – Crișana*, Timișoara, an 1, nr.1, ianuarie – februarie 1933, pg.30;
- ¹⁵ *Discurs de M. Alexandre Costin*, revista „Tribuna Avocaților”, nr. V, nr.11, noiembrie 1937, pg. 24;
- ¹⁶ Sorin Popescu, Tudor Prelipceanu – *Op.cit.*;

- ¹⁷ H. H. Stahl – *Școala monografiei sociologice în volumul D. Gusti și școala sociologică dela București* de Mircea Vulcănescu, Tr. Herseni, G. Vlădescu – Răcoasa, Em. Bucuța, Ion Zamfirescu, H.H. Stahl, Apostol D. Culea, O. Neamtu, Institutul Social Român, 1937, pg. 179 – 191;
- ¹⁸ *Analele Academiei Române, Dezbaterile, Tomul LXVII, 1947 – 1948, ed. Academiei Române, București, 2000, Raportul de activitate al d-lui Alex. Costin prezentat de Andrei Rădulescu, pg.334;*
- ¹⁹ Sorin Popescu, Tudor Prelipeanu – *Op.cit.*;
- ²⁰ *Raportul delegaților români la Congresul de drept comparat de la Haga(4 – 10 august 1932)*, revista *Curierul judiciar*, an XLI, nr. 35, duminică, 23 octombrie 1932, pg. 546, col.2;
- ²¹ *Analele Academiei Române, Dezbaterile, Tomul LXVII, 1947 – 1948, ed. Academiei Române, București, 2000, Raportul de activitate al d-lui Alex. Costin prezentat de Andrei Rădulescu, pg.335;*
- ²² Revista „*Tribuna Avocaților*”, an II, nr.10, octombrie 1935, pg.22;
- ²³ *Proces-verbal de la Seance de Constitution du Groupement des Juristes Polono – Roumains*, revista *Tribuna Avocaților*, an. III, nr.4 – 5, aprilie – mai 1936, pg.12;
- ²⁴ *Proces – verbal de la seance solonnelle de constitution du groupement general de collaboration juridique polono – roumaine*, revista „*Tribuna Avocaților*”, an III, nr.10, octombrie 1936, pg.13;
- ²⁵ *Seance solonnelle de cloture des travaux . Protocole annuel du Groupement de Collaboration Juridique Polono – Roumaine*, revista „*Tribuna Avocaților*”, an V, nr.11, noiembrie 1937, pg.28;
- ²⁶ Revista „*Tribuna Avocaților*”, an VI, nr.11 – 12 / 1938, pg.20 - 21, se găsește și o fotografie a lui Alexandru Costin;
- ²⁷ Sorin Popescu, Tudor Prelipeanu – *Op. cit.*;
- ²⁸ *Analele Academiei Române, Dezbaterile, Tomul LXVII, 1947 – 1948, ed. Academiei Române, București, 2000, Raportul de activitate al d-lui Alex. Costin prezentat de Andrei Rădulescu, pg.335;*
- ²⁹ Revista „*Forme*”, an I, nr.2, ianuarie 1939, pg.46 – 47;
- ³⁰ Subcapitolul *Consiliul Legislativ*, pg.265 – 270;
- ³¹ Subcapitolul *Organizarea judecătorească în România*(pg.327 – 347) (coautori I. C. Filitti și Eug. Decusară), aportul lui Alexandru Costin o constituie *Introducerea* (pg.327) și *Organizația actuală* (pg.343 – 347);
- ³² Subcapitolul *Armata Română* (pg.665 – 715) (coautori G-ral Gr. Constandache, Lt. - col. N. Oprescu), aportul efectiv al lui Alexandru Costin îl constituie *Justiția militară* (pg.710 – 715);
- ³³ F. - *Medalioane: Alexandru Costin*, revista „*Tribuna Avocaților*”, an II, nr.11 / 1935, pg.2;
- ³⁴ An XXVIII, nr.13, duminică, 3 aprilie 1921, pg.192 – 199;
- ³⁵ an XLVIII, nr.15, duminică, 17 aprilie 1921, pg.113 – 114;
- ³⁶ *Analele Academiei Române, Dezbaterile, Tomul LXVII, 1947 – 1948, ed. Academiei Române, București, 2000, Raportul de activitate al d-lui Alex. Costin prezentat de Andrei Rădulescu, pg.335;*
- ³⁷ Sorin Popescu, Tudor Prelipeanu – *Op.cit.*;
- ³⁸ Idem.
- ³⁹ nr.16 – 17 din 30 aprilie 1922, partea a III-a Doctrina, pg.39 – 40;
- ⁴⁰ *Noua Constituție a României în 23 de prelegeri publice organizate de Institutul Social Român cu o anexă cuprinzând Nouile Constituții Europene*, Tiparul Cultura Națională, București, pg.251 – 267;
- ⁴¹ An L, nr.37, 19 noiembrie 1922, pg.294 – 295;
- ⁴² *Buletinul Institutului Social Român – Dare de seamă asupra activității secției juridice*, revista *Arhiva pentru știință și reformă socială*, an IV (1922), nr.3, pg.412, col.2;
- ⁴³ Sorin Popescu, Tudor Prelipeanu – *Op.cit.*;
- ⁴⁴ Idem.
- ⁴⁵ Idem.

- ⁴⁶ *Institutul Social Roman :1918 – 1928*, Ramuri, Craiova, pg.37;
- ⁴⁷ *Institutul Social Roman :1918 – 1928*, Ramuri, Craiova, pg.52;
- ⁴⁸ Idem.
- ⁴⁹ *Buletinul Institutului*, in revista „*Arhiva pentru știință și reformă socială*”, anul VIII, nr.4, 1929, pg.738, col.1;
- ⁵⁰ *Le groupement juridique roumano – italien – La tournée de conférences de la delegation du groupement juridique Italo-roumain, en Italie*, revista „*Tribuna avocaților*”, an VI, nr.11 – 12 / 1938, pg.20;
- ⁵¹ Revista „*Tribuna avocaților*”, an VII, nr.5 – 6, mai – iunie 1939, pg.31 – 34 ;
- ⁵² *Buletinul Institutului Social Român*, în revista „*Arhiva pentru știință și reformă socială*”, anul XII, nr.3 – 4, 1935, pg.619;
- ⁵³ An III, nr.10, octombrie 1936, pg.28 – 30 ;
- ⁵⁴ În vol. IV – *Roumanie* (colectiv) din seria *La vie juridique des peuples (Biblioteque de droit contemporain)*, apărute sub direcțiunea lui H. Levy – Ullmann și B. Mirkine – Guetzevich, Paris, Librairie Delagrave, 1933, pg.358 – 387;
- ⁵⁵ În volumul colectiv *Recueil d'Etudes sur les Sources du Droit, en l'honneur de Francois Geny*, Tome II (Les sources generales des systemes juridique actuels, Titre V (La jurisprudence), chapitre I, pg.303 - 313;
- ⁵⁶ *Memoires de l'Academie Internationale de Droit Compare - La documentation juridique internationale. Rapport general de M. Alexandre Costin,...*, Tome II. Deuxieme partie, Paris, Recueil Sirey, 1934, pg.69 – 78;
- ⁵⁷ *Analele Academiei Române, Dezbaterile, Tomul LXVII, 1947 – 1948*, ed. Academiei Române, București, 2000, Raportul de activitate al d-lui Alex. Costin prezentat de Andrei Rădulescu, pg.335;
- ⁵⁸ *Documents de la III-eme Conference Balkanique. Nr.32. Commission de la politique sociale et d'hygiene. Rapport presente par Alex. Costin president a la Cour d'Appel de Bucarest, secretaire general de l'Institut Social Roumain, Bucarest, 22 – 29 octobre 1932*, Moniteur Officiel et Imprimeries de l'Etat, Imprimerie Centrale, Bucarest, 1932, 7 pg;
- ⁵⁹ Apud *Analele Academiei Române, Dezbaterile, Tomul LXVII, 1947 – 1948*, ed. Academiei Române, București, 2000, Raportul de activitate al d-lui Alex. Costin prezentat de Andrei Rădulescu, pg.336;
- ⁶⁰ *Analele Academiei Române, Desbaterile, Tomul LXV, 1945 – 1946*, Tipografia I. E. Torouțiu, București, pg.169;
- ⁶¹ *Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Istorice. Seria III. Tomul XXIX, Mem.15*, București, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Națională, 1947, 20 pg.;
- ⁶² *Analele Academiei Române, Dezbaterile, Tomul LXVI, 1946 – 1947*, ed. Academiei Române, București, 2000, pg. 193;
- ⁶³ „*Prin alegerea d-sale, Academia și-a asociat un eminent jurist și – fără îndoială – un devotat colaborator la rezolvirea chestiunilor noastre juridice curente, din ce în ce mai grele și mai numeroase. Ne place să credem că d-sa va da un permanent și efectiv ajutor colegului nostru d-lui Andrei Rădulescu, în greaua și mișaloasă operă a Contenciosului Academiei.*” (*Analele Academiei Române, Desbaterile, Tomul LXIV, 1943 – 1945*, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Națională, București, 1946, pg.471);
- ⁶⁴ *Analele Academiei Române, Desbaterile, Tomul LXV, 1945 – 1946*, Tipografia „*Bucovina*” I.E. Toroutiu, București, 1947, Ședința din 8 iunie 1946, pg.381;
- ⁶⁵ *Analele Academiei Române, Desbaterile, Tomul LXV, 1945 – 1946*, Tipografia „*Bucovina*” I.E. Toroutiu, București, 1947, Ședința din 1 iunie 1946, pg.327;
- ⁶⁶ *Analele Academiei Române, Desbaterile, Tomul LXV, 1945 – 1946*, Tipografia „*Bucovina*” I.E. Toroutiu, București, 1947, pg.272;

- ⁶⁷ *Analele Academiei Române, Dezbaterile, Tomul LXVII, 1947 – 1948*, ed. Academiei Române, București, 2000, Raportul de activitate al d-lui Alex. Costin prezentat de Andrei Rădulescu, pg.337;
- ⁶⁸ Petru Popescu Gogan – *Memento!*, revista *Memoria (revista gândirii arestate)* (http://revista.memoria.ro/?location=view_article&id=351 site consultat la data de 18.04.2015)
- ⁶⁹ Alexandru Costin (http://www.crispedia.ro/Alexandru_Costin - site consultat la data de 18.04.2015);
- ⁷⁰ Andrei Florin Sora – *Avatarurile unei instituții de învățământ particular: Școala Superioară de Științe de Stat, 1871 – 1948*, Anuarul Institutului de Istorie George Barițiu din Cluj-Napoca, tom LIII, 2014, pg.83 (<http://www.historica-cluj.ro/anuare/AnuarHistorica2014/05.pdf> site consultat la data de 18.04.2015);
- ⁷¹ *Spre exemplu:*
Sorin Popescu, Tudor Prelipceanu – *Op.cit.; Detaliu personalitate Alexandru Costin* (http://www.dreptonline.ro/personalitati/detaliu_personalitate.php?id_personalitate=15 site consultat la data de 18.04.2015);
Academia Romana – membrii din 1866 pana in prezent (<http://www.acad.ro/bdar/armembriLit.php?vidT=C> - site consultat la data de 18.04.2015)
Alexandru Costin (http://www.crispedia.ro/Alexandru_Costin - site consultat la data de 18.04.2015);
Tribuna juridica – Despre revista (<http://www.tribunajuridica.eu/> - site consultat la data de 18.04.2015);
- Notă: pe site-ul Academiei Române și pe [crispedia.ro](http://www.crispedia.ro) nu numai anul morții este eronat dar și cel al nașterii, care apare ca fiind 1880. O posibilă explicație a acestei erori o găsim în biografia tizului despre care am făcut vorbire în nota de subsol nr.2.
Alexandru Costin, la rândul său magistrat, s-a născut la București, în anul 1880. (*Anuarul Magistraturii 1 octombrie 1911, "Minerva" București, 1912, pg.159;*
- ⁷² Petru Popescu Gogan – *Op.cit.*;
- ⁷³ Irina Rădulescu – Vasaloglu – *Colectivul pentru vechiul drept românesc al Academiei Române*, revista „*Palatul de Justiție*”, nr.5/1998, pg.11, col.3;
- ⁷⁴ Ziarul „*România liberă*”, an XXVIII, nr.7975, sâmbătă, 13 iunie 1970, rubrica *Decese*, pg.4, col.8;